

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

การเลี้ยงผึ้งนับเป็นอาชีพทางเกษตรอีกอาชีพหนึ่งที่มีความสนใจจากบุคคลโดยทั่วไป เนื่องจากเป็นอาชีพที่ไม่จำเป็นต้องยึดครองพื้นที่ทางการเกษตร มีวิธีดำเนินงานที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหามลพิษ หรือผลเสียหายต่อธรรมชาติ และยังเป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่สูญเปล่าซึ่งไม่เคยถูกเก็บเกี่ยวมาก่อน คือ น้ำหวาน และเกสรจากพรรณไม้ต่างๆ ในประเทศ ไม่ว่าจะเป็นไม้ปลูกหรือไม้ป่า ให้เป็นประโยชน์ โดยผลผลิตที่ได้รับจากการเลี้ยงผึ้งได้แก่ น้ำผึ้ง ไขผึ้ง รอยัลเจลลี่ เกสร และโพรโพลิสหรือยางไม้ ซึ่งนับเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและคุณค่า จะเห็นได้ว่า ทั้งน้ำผึ้ง รอยัลเจลลี่ เกสร และโพรโพลิส ถือได้ว่าเป็นอาหารสุขภาพ และเป็นวัตถุดิบที่สำคัญในอุตสาหกรรมต่างๆ มากมาย เช่น อุตสาหกรรมอาหาร เครื่องสำอาง ยา ฯลฯ โดยมีความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์จากผึ้งจากผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศจะเห็นได้จากปี พ.ศ.2542-2543 มีการส่งออกผลิตภัณฑ์จากผึ้งเป็นมูลค่าสูงคือ น้ำผึ้ง 1,671,963 กิโลกรัม เป็นมูลค่า 38,596,636 บาท ในปี พ.ศ.2542 และเพิ่มเป็น 2,710,547 กิโลกรัม เป็นมูลค่า 58,040,286 บาท ในปี พ.ศ. 2543 และ ไขผึ้ง 125,781 กิโลกรัม มูลค่า 5,731,450 บาท ในปี พ.ศ. 2542 และ 54,625 กิโลกรัม เป็นมูลค่า 4,205,719 บาท ในปี พ.ศ. 2543¹ ดังปรากฏในตารางที่ 1-1 และตารางที่ 1-2

ตารางที่ 1-1 ตารางแสดงรายละเอียดการส่งออกน้ำผึ้งของประเทศไทย

ประเทศ	มกราคม-ธันวาคม 2542		มกราคม-ธันวาคม 2543	
	ปริมาณ (กิโลกรัม)	จำนวนเงิน (บาท)	ปริมาณ (กิโลกรัม)	จำนวนเงิน (บาท)
ออสเตรเลีย	0	0	36,589	2,154,398
บังคลาเทศ	0	0	7,200	276,599
บรูไน	0	0	228	16,034

¹ ที่มา: www.customs.go.th

ตารางที่ 1-1 (ต่อ) ตารางแสดงรายละเอียดการส่งออกน้ำผึ้งของประเทศไทย

ประเทศ	มกราคม-ธันวาคม 2542		มกราคม-ธันวาคม 2543	
	ปริมาณ (กิโลกรัม)	จำนวนเงิน (บาท)	ปริมาณ (กิโลกรัม)	จำนวนเงิน (บาท)
จีน	52,200	4,316,286	15,080	1,102,306
ฮ่องกง	18,076	354,527	30,720	231,444
อินโดนีเซีย	0	0	11,600	480,250
อิสราเอล	600	496,916	0	0
ญี่ปุ่น	1,100	172,853	0	0
จอร์แดน	0	0	20	29,874
เกาหลี	0	0	1	61,822
มาเลเซีย	10,585	430,927	18,590	674,920
ไนจีเรีย	0	0	1,406	693,043
พม่า	20	4,392	0	0
ซาอุดีอาระเบีย	0	0	160	38,715
สิงคโปร์	18,596	1,085,538	17,667	1,032,584
สวีตเซอร์แลนด์	34,800	2,848,160	0	0
ไต้หวัน	1,535,986	28,887,037	2,409,250	46,276,174
อาหรับเอมิเรตส์	0	0	1,987	207,195
อเมริกา	0	0	160,040	4,764,928
จำนวนรวมทั้งสิ้น	1,671,963	38,596,636	2,710,547	58,040,286

ที่มา www.customs.go.th

ตารางที่ 2-1 ตารางแสดงรายละเอียดการส่งออกไข่ฝัของประเทศไทย

ประเทศ	มกราคม-ธันวาคม 2542		มกราคม-ธันวาคม 2543	
	ปริมาณ (กิโลกรัม)	จำนวนเงิน (บาท)	ปริมาณ (กิโลกรัม)	จำนวนเงิน (บาท)
ออสเตรเลีย	32	5,061	0	0
ฮ่องกง	112	21,500	35	11,812
อินเดีย	0	0	1,000	41,665
ญี่ปุ่น	32,081	4,479,488	32,654	2,968,059
ปากีสถาน	35,040	244,895	0	0
สิงคโปร์	36	16,550	0	0
ไต้หวัน	58,480	963,956	20,936	1,184,183
จำนวนเงินรวมทั้งสิ้น	125,781	5,731,450	54,625	4,205,719

ที่มา www.customs.go.th

ด้วยเหตุนี้การเลี้ยงฝัในประเทศไทยจึงเป็นที่นิยมและได้รับการยอมรับไปทั่วโลก สำหรับในประเทศไทย บริเวณภาคเหนือตอนบนนับเป็นพื้นที่ที่มีการเลี้ยงฝัมากที่สุด เนื่องจากความเหมาะสมทั้งในด้านภูมิประเทศที่มีแหล่งอาหารที่สมบูรณ์ และมีพืชที่ให้น้ำหวานที่มีคุณภาพ และเป็นที่ต้องการของตลาด อาทิเช่น ดอกสาบเสือ ดอกกล้วย เป็นต้น อีกทั้งยังมีความเหมาะสมทางด้านสภาพภูมิอากาศ ที่เอื้อแก่การดำรงอยู่ของฝั

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ทำการศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงต้นทุนและผลตอบแทนจากการเลี้ยงฝัของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางประกอบการตัดสินใจแก่เกษตรกรและผู้ที่เกี่ยวข้องในการลงทุนเลี้ยงฝั

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาด้านต้นทุนและผลตอบแทนจากการเลี้ยงฝัของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาและรวบรวมข้อมูลในการศึกษาด้านทุนและผลตอบแทนจากการเลี้ยงผึ้งของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ โดยจะทำการศึกษาจากกลุ่มประชากรเกษตรกรผู้เลี้ยงผึ้งที่เป็นสมาชิกศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้งที่ 1 จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งหมดจำนวน 62 ราย ซึ่งถือเป็นตัวแทนของเกษตรกรที่ทำการเลี้ยงผึ้งในจังหวัดเชียงใหม่โดยศึกษาจากข้อมูลปี พ.ศ. 2543 – 2544.

วิธีการศึกษา

1. ข้อมูลปฐมภูมิ โดยเก็บข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นกับเกษตรกรผู้เลี้ยงผึ้งในจังหวัดเชียงใหม่
2. ข้อมูลทุติยภูมิ โดยการค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. รวบรวมข้อมูลที่ได้แล้วนำมาคำนวณต้นทุนและผลตอบแทนจากการเลี้ยงผึ้ง
4. วิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนที่ได้ พร้อมทั้งเสนอปัญหาและสรุปผลจากการศึกษา

นิยามศัพท์

เพื่อให้การศึกษาเป็นไปในแนวทางที่ได้กำหนดไว้จึงมีคำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

1. เกษตรกร หมายถึง บุคคลผู้มีอาชีพเลี้ยงผึ้ง
2. ต้นทุน หมายถึง ต้นทุนทั้งสิ้นที่ใช้ในการเลี้ยงผึ้งของเกษตรกร โดย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ รายจ่ายลงทุน และรายจ่ายประจำ
3. ผลตอบแทน หมายถึง ผลตอบแทนที่ได้จากการเลี้ยงผึ้ง

ประโยชน์ที่ได้รับ

ทำให้ทราบต้นทุนและผลตอบแทนจากการเลี้ยงผึ้งตลอดจนปัญหาในการเลี้ยงผึ้ง